

**Główna Biblioteka Lekarska w Warszawie Oddział w Toruniu w latach 1990 – 2014
na łamach Biuletynu Kujawsko-Pomorskiej Okręgowej Izby Lekarskiej.**

Część I

W dniu 6 lipca 1990 roku, dzięki staraniom i na wniosek toruńskiego środowiska lekarskiego, pomiędzy Główną Biblioteką Lekarską w Warszawie reprezentowaną przez dyrektora doc. dr hab. Janusza Kapuścika oraz główną księgową mgr Danutę Danes-Dzikiewicz, a Urzędem Wojewódzkim w Toruniu reprezentowanym przez dyrektora Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu mgr Krystynę Tomalę i Głównego Lekarza Wojewódzkiego dr Lecha Nowaka, na wniosek i w porozumieniu z Kujawsko-Pomorską Okręgową Izbą Lekarską reprezentowaną przez Przewodniczącego Okręgowej Rady Lekarskiej dr Macieja Z. Czerwińskiego podpisano umowę powołującą do życia terenowy Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej z siedzibą w Toruniu na ul. Chopina nr 20.¹

Fot. : Budynek KPOIL przy ul. Chopina 20, w którym w latach 1990-2013 mieścił się Oddział GBL w Toruniu

Umowa ta, zawarta na czas nieokreślony, ściśle określała warunki istnienia i utrzymania Oddziału. I tak: Główna Biblioteka Lekarska w Warszawie zobowiązała się do ponoszenia kosztów związanych z zatrudnieniem dwóch pracowników oraz kosztów związanych z gromadzeniem i uzupełnianiem zbiorów bibliotecznych tj.: książek, czasopism, mikrofilmów i innych materiałów bibliotecznych. Natomiast Urząd Wojewódzki, Wydział Zdrowia w Toruniu zapewniał Oddziałowi

---

¹ Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1991 nr 5, s. 13.

odpowiednio wyposażony lokal oraz zobowiązał się do ponoszenia kosztów związanych z jego utrzymaniem.²

Niemalże od pierwszej chwili istnienia Oddziału wszelkie zobowiązania Wydziału Zdrowia wynikające z umowy, przejęła Kujawsko-Pomorska Okręgowa Izba Lekarska. Na działalność biblioteki, KPOIL użyczyła cały parter swojego budynku. Ogółem siedem odpowiednio zaadoptowanych i wyposażonych pomieszczeń, w których urządzono biuro biblioteki, magazyny i czytelnie. Kierownikiem Oddziału GBL w Toruniu została kustosz, mgr Anna Tomczyk-Churska.³

Fot. : Czytelnia czasopism GBL Oddział w Toruniu

4 listopada 1991 roku podpisano dodatkową umowę pomiędzy Kujawsko-Pomorską Okręgową Izbą Lekarską a Główną Biblioteką Lekarską w Warszawie. W umowie tej ściśle określono warunki zagospodarowania i użytkowania zbiorów bibliotecznych będących własnością Izby Lekarskiej. Strony ustaliły, że wszystkie materiały biblioteczne, stanowiące własność Izby, będą przechowywane i wykorzystywane w Oddziale GBL w Toruniu. Zobowiązały bibliotekę do ewidencji swojej własności w osobnej księdze inwentarzowej.

Zgodnie z umową, GBL w Warszawie co miesiąc przesyłała odpowiednie środki finansowe na zakup książek i prenumeratę czasopism oraz przekazywała dublujące się u nich publikacje, aby nowoutworzona biblioteka lekarska spełniała wymogi biblioteki naukowej. Również wszelkie dary, jakie otrzymywała KPOIL zostały przekazane Oddziałowi GBL do przechowywania, opracowania i

---

2 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1992 nr 3, s. 3.

3 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1991 nr 5, s. 13.

udostępniania. Dzięki zakupom i darom księgozbiór rósł tak szybko, że dwuosobowa obsada biblioteki nie nadążała z jego opracowywaniem i katalogowaniem. W Biuletynie Informacyjnym K-POIL nr 5 (kwiecień) z 1991 na stronie 13 i 14 zamieszczono pierwsze sprawozdanie z działalności biblioteki, w którym to podano liczbę, zgromadzonych tylko z darów, egzemplarzy książek medycznych polskich i zagranicznych w ilości 1280 vol.⁴

Głównymi darczyńcami byli:

- Holenderka Fundacja Leiden Pomaga Polsce
- Ośrodek Charytatywny Episkopatu Polski w Diecezji Chełmińskiej przy Parafii NMP w Toruniu
- Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu
- Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Biblioteka Pedagogiczna z Włocławka

Holenderska Fundacja „Region Leiden Pomaga Polsce”, którego Przewodniczącą w 1991 roku była Pani M. Koenig, korzystając z funduszy przekazanych jej przez Ministerstwo Opieki Społecznej, Zdrowia i Kultury w Hadze opłaciła trzyletnią (1991-1993) prenumeratę 80 tytułów najpoczytniejszych czasopism naukowych z każdej dziedziny medycyny. Dzięki temu wsparciu, toruńscy lekarze i inni przedstawiciele personelu medycznego mieli dostęp i możliwość kopiowania artykułów z takich czasopism jak: Lancet, New England Journal Medicine, Gastroenterology, Obstetrics & Gynecology, Neurology, American Journal of Surgery, Radiology i wielu, wielu innych.⁵

Uroczyste otwarcie biblioteki miało miejsce 28 kwietnia 1991 roku. Na uroczystości tej obecni byli: Dyrektor GBL w Warszawie doc. dr hab. Janusz Kapuścik, Przewodniczący Okręgowej Rady Lekarskiej przy KPOIL dr Maciej Z. Czerwiński, Przewodnicząca Fundacji „Region Leiden pomaga Polsce” M. Koenig, Dyrektor Biblioteki Głównej UMK dr Stefan Czaja, Dyrektor Biblioteki Pedagogicznej z Włocławka Antoni Cybulski, Kierownik Pracowni Rozwijania Twórczości Osób Niepełnosprawnych prof. art. rzeź. Andrzej Wojciechowski, przedstawiciel firmy „Panda” inż. Mówka, przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP Krzysztof Żabiński i Ignacy Dudójć oraz przedstawiciele władz miasta Torunia: Prezydent Jerzy Wieczorek i Przewodniczący Rady Miejskiej Jan Adamiak.

Otwarcia biblioteki dokonał Dyrektor Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie Janusz Kapuścik wykładem, w którym przedstawił sylwetkę Stanisława Konopki – patrona i założyciela Biblioteki. Kończąc swoje wystąpienie doc. dr hab. Janusz Kapuścik, za ogromne zaangażowanie i

---

⁴ Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1991 nr 6, s. 12-13.

⁵ Biuletyn Informacyjny K-p OIL 1191 nr5, s. 12.

włożona pracę w stworzenie oddziału biblioteki uhonorował medalem „Za zasługi dla Głównej Biblioteki Lekarskiej” dr Macieja Z. Czerwińskiego. Następnie wykład „Terapia przez twórczość” wygłosił Andrzej Wojciechowski. Wykład ten zilustrowany został filmem, który przedstawiał pracę z dziećmi niepełnosprawnymi, rozwój ich osobowości oraz talentu artystycznego i plastycznego. Niektóre z prac plastycznych tych dzieci można było przez kilka miesięcy oglądać w bibliotece, gdzie były wystawione. Po wykładzie Andrzeja Wojciechowskiego, inż. Mówka zapoznał zainteresowanych z komputerowym systemem informowania o wszelkich zagrożeniach, systemem pomocnym we współdziałaniu takich służb jak: policja, straż pożarna, służba zdrowia, ratownictwo medyczne i chemiczne. W czasie tego uroczystego spotkania Goście z Holandii, członkowie Fundacji „Region Leiden pomaga Polsce” podarowali bibliotece magnetowid i telefax. Na zakończenie wszyscy zaproszeni goście wzięli udział w uroczystej kolacji.⁶

Tuż przed otwarciem biblioteki, w kwietniu 1991 roku, Kierownik Oddziału mgr Anna Tomczyk-Churska zwróciła się z prośbą do Rady Kujawsko-Pomorskiej Izby Lekarskiej w Toruniu o powołanie Rady Bibliotecznej przy O/GBL w Toruniu. Uchwałą nr 7/91; KPOIL powołała Radę Biblioteki Lekarskiej w skład, której weszli: Maciej Czerwiński, Edward Kustra, Anna Majewska, Maria Poleszczuk, Hanna Hodziewicz-Nagórska i Jerzy Matyjek. Rada ta złożona z lekarzy różnych specjalności miała na celu konsultacje merytoryczne przy opracowywaniu rzeczowym dokumentów, podejmowanie decyzji o merytorycznej wartości książek i czasopism medycznych nabywanych z funduszy GBL i KPOIL i rozstrzygania spraw spornych wynikających z nieprzestrzegania regulaminu bibliotecznego.⁷

Przy pomocy Rady Bibliotecznej udało się nawiązać owocne kontakty z innymi zagranicznymi środowiskami lekarskimi. Między innymi na wniosek Rady uchwałą nr 23/91 KPOIL przyznała fundusze na pokrycie kosztów podróży dla Kierownika Biblioteki do Francji, celem nawiązania współpracy z Biblioteką Uniwersytecką w Lionie.⁸ Nawiązanie współpracy nastąpiło w grudniu 1991 r. Kontakty dotyczyły między innymi wypożyczeń międzybibliotecznych i kserokopii artykułów. Biblioteka wzbogaciła się o kolejne dary angielskojęzycznych książek medycznych i cztery tytuły pełnych roczników czasopism. Zaproponowano nam także członkostwo Europejskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy.⁹

---

6 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1191 nr 6, s. 12-13.

7 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1992 nr 10, s. 4.

8 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1992 nr 10, s. 4.

9 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1992 nr 10, s. 5.

6 września 1991 roku na zaproszenie KPOIL przyjechała do Torunia delegacja Izby Lekarskiej z Getyngi.¹⁰ Dla działalności biblioteki to spotkanie lekarzy toruńskich z lekarzami niemieckimi zaowocowało długoletnią współpracą. Biblioteka wzbogacała się o kolejne dary, tym razem niemieckich książek medycznych oraz prenumeratę czasopism.¹¹

W dniach 26-28 października 1992 r. w budynku Izby Lekarskiej w Toruniu odbyła się trzydniowa konferencja metodyczna kierowników Oddziałów Terenowych Głównej Biblioteki Lekarskiej. Organizatorami tej konferencji byli: Kujawsko-Pomorska Okręgowa Izba Lekarska w Toruniu, Główna Biblioteka Lekarska w Warszawie, Oddział GBL Toruń. Szkolenie to sponsorowały również Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych.

W spotkaniu wzięło udział 26 osób; wśród nich prelegenci z Warszawy, Bydgoszczy, Katowic, Częstochowy, Zielonej Góry i Torunia oraz kierownicy szesnastu oddziałów GBL. Konferencja miała przede wszystkim za zadanie wymianę doświadczeń pomiędzy oddziałami, które miały wieloletnią tradycję i praktykę, a oddziałami, które do życia zostały powołane w latach 1989-1992. Program obejmował praktyczne zagadnienia dotyczące administrowania i finansowania oddziałów terenowych, ale przede wszystkim skupiał się na problematyce z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz automatyzacji procesów bibliotecznych. Po wykładach i burzliwych dyskusjach kierownicy oddziałów uzgodnili wspólne stanowisko; że aby sprostać wymaganiom, jakie stawiają małym biblioteką lokalne środowiska medyczne, koniecznym jest zaopatrzenie wszystkich oddziałów terenowych w czytniki laserowe do dysków, co pozwoliłoby korzystać z bazy Medline oraz wyposażenie bibliotek w modemy, które umożliwiłyby stały kontakt i bezpośrednie połączenie z bazami Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie.

Uczestnicy konferencji w przerwach między wykładami mieli okazję zobaczyć najcenniejsze zbiory Książnicy Kopernikańskiej i Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Zwiedzili także zabytkowy Toruń i zamek w Golubiu-Dobrzyniu.¹²

W Biuletynie Informacyjnym KPOIL w Toruniu nr 2/1993 na stronie 5 umieszczono pierwsze sprawozdanie z dwuletniej działalności biblioteki. Podano liczbę opracowanych i skatalogowanych książek na 1207 egzemplarzy. Zarejestrowano 212 indywidualnych czytelników, udostępniono 446 woluminów książek, 2757 numerów czasopism, wykonano 1978 kserokopii artykułów medycznych i rozdziałów książek. Z tego sprawozdania wynika również, że na początku 1993 roku biblioteka posiadała już czytnik laserowy, i wykonała w pierwszym kwartale 1993 roku

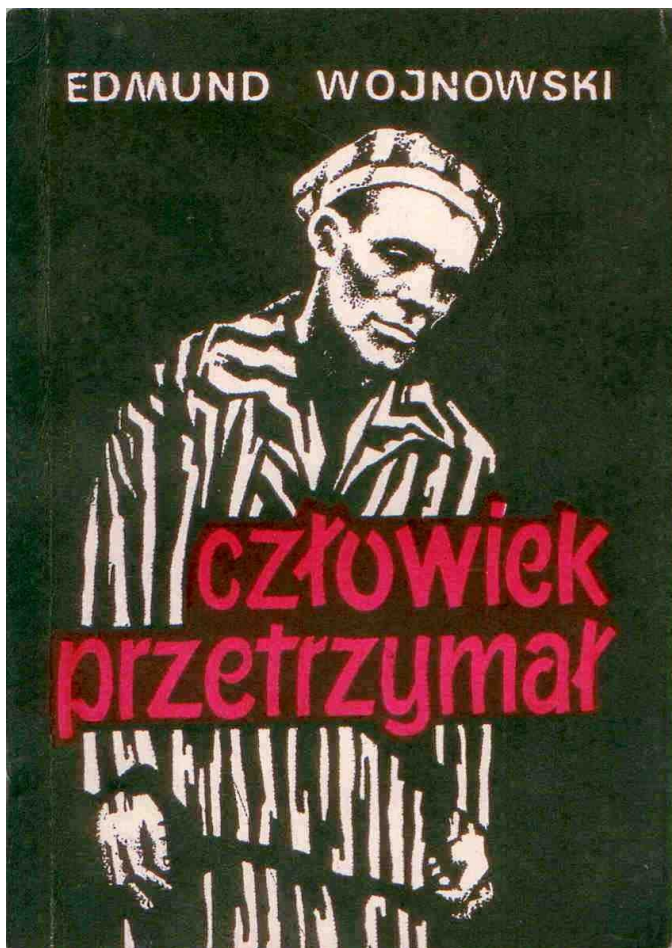
---

10 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1992 nr 10, s. 5.

11 Współpraca z Getyńską Izbą Lekarską trwa do dnia dzisiejszego. Prawie cała niemieckojęzyczna literatura medyczna zgromadzona w bibliotece pochodzi z darów tej instytucji.

12 Biuletyn informacyjny K-P OIL 1992 nr 13, s. 3.

100 zestawień tematycznych z bazy Medline i Excerpta Medica. Posiadała również modem i mogła korzystać bezpośrednio z katalogów on-line i poczty komputerowej.¹³

We wrześniu 1993 roku, w bibliotece powstała witryna księgarska toruńskiej księgarni Bookinista, gdzie prezentowano medyczne nowości wydawnicze. Zainteresowani, po zamówieniu mogli również te publikacje nabyć.¹⁴

Znamienitym gościem, który odwiedził Oddział GBL w Toruniu był profesor Zbigniew Religa. Wizyta miała miejsce 13 maja 1994 roku. Pamiątkowe zdjęcie z tego spotkania zrobione na tle wystroju biblioteki można obejrzeć na stronie 14 Biuletynu Informacyjnego K-P OIL w Toruniu nr 4/94.¹⁵

W 1995 roku Główna Biblioteka Lekarska Oddział w Toruniu wraz z KPOIL zorganizowała w pomieszczeniach biblioteki wystawę malarstwa i rysunku, lekarza i dyplomowanego artysty, więźnia obozu koncentracyjnego, autora książki „Człowiek przetrzymał”; Edmunda Wojnowskiego (1920-1979).¹⁶

Na uroczyste otwarcie tego wernisażu, które miało miejsce 6 stycznia 1995 roku przybyła rodzina Doktora, współpracownicy, Jego przyjaciele, i wiele innych osób, tak że biblioteka ledwie była w stanie pomieścić wszystkich zainteresowanych. Otwarcia wystawy dokonała małżonka Doktora Zofia Wojnowska. Jak na prawdziwy wernisaż przystało wszystkich uczestników poczęstowano lampką wina. Następnie, dr Zygmunt Kowalewski przedstawił sylwetkę dr Edmunda Wojnowskiego. Przeczytano również wzruszający list z Pelplina od ks. prof. Jerzego Buxakowskiego, który z przyczyn osobistych nie mógł uczestniczyć w tym wydarzeniu, a w którym

13 Biuletyn Informacyjny P-P OIL 1993 nr 3, s. 5.

14 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1993 nr 6, s. 15.

15 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1994 nr 4, s. 14.

16 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1995 nr 1, s. 16.

to scharakteryzował postać Bohatera wystawy.¹⁷ List ten został opublikowany na 18 stronie Biuletynu Informacyjnego K-P OIL nr 1/95.

Fot. : dr Stanisław Gawiński na otwarciu wystawy poświęconej twórczości dr Edmunda Wojnowskiego.

Wystawa prac dr Edmunda Wojnowskiego nie była ostatnią wystawą zorganizowaną w bibliotece. Rok później w 1996 roku ściany naszej placówki ozdobiły obrazy toruńskiego artysty i malarza, absolwenta Wydziału Sztuk Pięknych UMK Jacka Kamińskiego.

W 1994 roku zakończyła się prenumerata angielskojęzycznych czasopism medycznych opłaconych przez Fundację z Leiden. Również środki finansowe otrzymywane przez Oddział Biblioteki w Toruniu przestały wystarczać na prowadzenie podstawowej działalności bibliotecznej tj. zakup prenumeraty polskich czasopism medycznych i nowości wydawniczych. Dlatego w listopadzie 1995 miało miejsce kolejne posiedzenie Rady Bibliotecznej. Celem tego spotkania było wypracowanie odpowiedniej strategii, na rok 1996 i lata późniejsze, pozyskiwania dodatkowych funduszy na działalność biblioteki. Na zebraniu obecni byli: dr Edward Kustra, dr Krystyna Jaworska, dr Przemysław Gawiński, dr Genowefa Bochat. Rada w tym składzie zdecydowała o zapewnieniu ciągłości prenumerat podstawowych tytułów medycznych. Lekarze poszczególnych specjalności medycznych mieli zdecydować, które tytuły czasopism są w bibliotece niezbędne, a z których można zrezygnować. Aby zapewnić prenumeratę najważniejszych angielskojęzycznych

---

17 Biuletyn Informacyjny K-P OIL 1995 nr 1, s. 18.

tytułów, postanowiono o utworzeniu bankowego subkonta, na które miały wpływać wpłaty od lekarzy poszczególnych oddziałów szpitalnych i innych sponsorów.

14 listopada 1996 roku zanotowano pierwszą wpłatę w wysokości 200 zł ofiarowana przez lekarzy Oddziału Ginekologiczno-Położniczego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Toruniu na zakup czasopisma *Obstetrics & Gynecology* na rok 1997.¹⁸

Postanowiono również nawiązać kontakty z przedstawicielami firm farmaceutycznych. Ten pomysł okazał się bardzo korzystny dla biblioteki. W zamian z możliwością organizowania w pomieszczeniach biblioteki szkoleń dla lekarzy, przedstawiciele firm farmaceutycznych przekazywali bibliotece wartościowe książki i czasopisma. Pierwszą firmą, z którą się udało nawiązać taką współpracę, była firma Servier, która przekazała bibliotece nowe wydania książek i czasopism z dziedziny kardiologii. Wykaz tych książek i czasopism został opublikowany na 18 stronie 6 numeru *Biuletynu Informacyjnego, K-P OIL* z 1995 roku.¹⁹

Uchwałą Nr 64/II/96 Okręgowa Rada Lekarska KPOIL w Toruniu na wniosek Europejskiego Centrum Młodzieży zobowiązała bibliotekę do prowadzenia praktyk osób niepełnosprawnych.²⁰ W latach 1996-1997 biblioteka gościła osoby, która zapoznawały się z zawiłościami pracy bibliotekarza.

Od chwili powołania do życia oddziału, głównym celem tej instytucji było sprostanie wymogom, jakie stawiało bibliotece toruńskie środowisko lekarskie. W latach 1991 – 1999 biblioteka była w posiadaniu prawie wszystkich tytułów polskich czasopism medycznych, bardzo dużej ilości nowości wydawniczych, a od 1995 roku bazy Medline.²¹ To właśnie posiadanie tej bazy bibliograficznej, która zawiera piśmiennictwo z przeszło 4500 tytułów indeksowanych czasopism medycznych, i dostęp do Polskiej Bibliografii Lekarskiej pozwalało utrzymać bibliotekę na wysokim poziomie. Baza Medline była kupowana na płytach CD, zawierała piśmiennictwo od 1989 i była aktualizowana, co miesiąc. Koszty prenumeraty, co rok pokrywała KPOIL w Toruniu.²²

---

18 *Biuletyn Informacyjny K-P OIL* 1995 nr 6: s.17.

19 *Biuletyn Informacyjny K-P OIL* 1995 nr 6: s. 18.

20 *Biuletyn Informacyjny K-P OIL* 1996 nr 4: s. 3.

21 *Biuletyn Informacyjny K-P OIL* 1996, nr 3: s. 4

22 Uchwała 43/II/96 opublikowana w *Biuletynie Informacyjnym K-P OIL* 1996 nr 3: s. 4 to przekazanie Oddziałowi GBL w Toruniu kwoty 5000, 00 zł na kontynuację bazy Medline na rok 1996. Uchwała 25/II/1997 opublikowana w *Biuletynie Informacyjnym* 1997, nr 3: s. 4 to kwota w wysokości 2.149,82 DM za kontynuację na rok 1997. Uchwała 114/III/97 opublikowana w *Biuletynie Informacyjnym K-P OIL* 1998, nr 1: s. 9 to 2.932.87 DM przekazanie O/GBL w Toruniu na przedłużenie prenumeraty bazy Medline na rok 1998. I Uchwała 35/III/99 opublikowana w *Biuletynie Informacyjnym K-P OIL* 199, nr 2: s. 21 to przekazanie 6100, 00 zł (równowartość 2.905,61 DM) na zakup Medline na rok 1999.

W październiku 1998 roku zakończyła pracę w Toruńskim Oddziale GBL, kustosz, mgr Anna Tomczyk-Churska, która była Kierownikiem tej placówki nieprzerwanie od listopada 1990 roku.

Zostawiła Bibliotekę w dobrym stanie. Pod koniec 1998 roku księgozbiór GBL Oddział w Toruniu liczył 2450 vol. książek, 536 tom czasopism, księgozbiór KPOIL to 1963 egz. Zapisanych było 950 czytelników.²³

Nowym Kierownikiem Oddziału GBL w Toruniu została mgr Krystyna Emmerling-Rychlicka, która pełni te funkcje do chwili obecnej.

*Krystyna Emmerling-Rychlicka
Główna Biblioteka lekarska w Warszawie
Oddział w Toruniu*